

HØRINGSNOTAT

FORSLAG TIL FORSKRIFT OM FORVALTERREGISTRERING I VERDIPAPIRREGISTER FOR FINANSIELLE INSTRUMENTER

I. Innledning

Lov av 5. juli 2002 nr 64 om registrering av finansielle instrumenter (vprl) utvider adgangen til å forvalterregistrere finansielle instrumenter i verdipapirregistre. Forvalterregistrering i et verdipapirregister innebærer at investors beholdning av finansielle instrumenter er registrert på en konto i forvalters navn. Det er gitt regler om godkjenning av forvaltere, opplysningsplikt og sanksjoner ved brudd på reglene i vprl §§ 6-3 og 6-4. Nærmere regler om godkjenning og tilbakekall av tillatelse til å være forvalter, samt forvalters opplysnings- og oppbevaringsplikt kan fastsettes i forskrift i medhold av vprl § 6-3 første og fjerde ledd. Forvalterregistrering av aksjer krever i tillegg tillatelse etter lov av 13. juni 1997 nr 45 om allmennaksjeselskap (asal) § 4-10. Verdipapirfondloven § 6-4 åpner for forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister. Finansdepartementet sendte høsten 2002 et forslag til forskrift om forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister på høring. Når forskriften blir vedtatt vil forvaltere måtte ha tillatelse etter vprl § 6-3 og lov av 12. juni 1981 nr 52 om verdipapirfond (vpfl) § 6-4 og tilhørende forskrift, i den grad verdipapirfondsandelene er innført i Verdipapirsentralen.

Nedenfor følger Kredittilsynets forslag til nærmere regler om godkjenning av forvaltere og tilbakekall av slik godkjenning, samt om forvalterens opplysningsplikt og plikt til å oppbevare opplysninger.

II. Generelle spørsmål

1. Bakgrunn

Et verdipapirregister er et rettighetsregister for finansielle instrumenter. Registeret må derfor inneholde opplysninger om utstedere av de finansielle instrumenter, om de finansielle instrumentene selv og om hvem som eier de finansielle instrumentene, samt om eventuelle innehavere av begrensede rettigheter til finansielle instrumenter. Registeret danner eierregister som nevnt i asal § 4-4 basert på opplysningene som er registrert blant annet om investorene. Hvilke opplysninger som skal fremgå av verdipapirregisteret følger av vprl § 6-8 og forskrift av 21. mai 2002 nr 620 (opplysningsforskriften). Når innehav av finansielle instrumenter registreres i en forvalters navn, fremkommer ikke den reelle eiers identitet i verdipapirregisteret. Det vil imidlertid fremgå at det er en forvalterkonto og hvem som er forvalter.

Det følger av vprl § 6-2 første ledd at finansielle instrumenter kan registreres på enkeltkonti som tilhører de enkelte investorer eller på forvalterkonti for to eller flere investorer, med mindre noe annet er bestemt i eller i medhold av lov. Etter vprl § 6-2 annet ledd kan verdipapirregisteret i sine regler bestemme at visse typer finansielle instrumenter bare skal kunne registreres på enkeltkonti. Reglene skal godkjennes av Kredittilsynet, jf vprl § 1-2. Det er bare Verdipapirsentralen (VPS) som i dag har konsesjon til å drive virksomhet som verdipapirregister iht vprl § 3-2. VPS har ikke begrenset adgangen til forvalterregistrering iht vprl § 6-2 annet ledd.

Verdipapirsentrallovutvalget vurderte ikke den eksisterende reguleringen av forvalterregistrering av aksjer idet man anså spørsmålet for å ligge utenfor mandatet, se NOU 2000:10 s 88. Etter asal § 4-10 er det bare utenlandske investorer som kan registrere sine eierandeler i

norske allmennaksjeselskaper gjennom en forvalter. Utvalget var delt i synet på om det skulle åpnes for slik forvalterregistrering for innlendinger i andre finansielle instrumenter. Flertallet foreslo at det skulle åpnes opp for forvalterregistrering for alle typer finansielle instrumenter. Argumentene fra mindretallet mot å tillate forvalterregistrering også for innenlandske investorer gikk særlig på at ordningen hindrer et effektivt tilsyn fra offentlige myndigheter.

Departementet sluttet seg i Ot prp nr 39 (2001-2002) til utvalgets forslag om å åpne for forvalterregistrering for utenlandske investorer, uavhengig av hvilket finansielt instrument det er tale om. Departementet sluttet seg videre til flertallets forslag om å åpne for forvalterregistrering også for innenlandske investorer unntatt for aksjer. Departementet forutsatte at nærmere regler om hvem som skal kunne opptre som forvalter, hvilke plikter som skal hvile på forvalter, herunder regler om forvalterens opplysningsplikt, skulle følge av forskrift. Særlig la departementet til grunn at krav til opplysningsplikt og oppbevaring av opplysninger skulle gjøre forskjellen mellom direkte registrering i et verdipapirregister og forvalterregistrering så liten som mulig, for så vidt gjelder offentlige myndigheters tilgang til registrerte opplysninger. Kredittilsynet har tatt utgangspunkt i departementets forutsetninger for tilslutningen til flertallets forslag ved utarbeidelsen av forslag til forskrift her.

2. *Forholdet til asal § 4-10 og forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister*
Forholdet mellom reglene om forvalterregistrering i asal § 4-10 og reglene i verdipapirregisterloven er ikke nærmere omtalt i forarbeidene til verdipapirregisterloven. Det følger av asal § 4-4 at eiernes navn, adresse og identitetsnummer skal fremgå av eierregisteret i selskapet. Etter asal § 4-10 kan en bank eller annen forvalter med tillatelse fra Kredittilsynet føres inn i aksjeeierregisteret i stedet for en utenlandsk aksjeeier. Aksjeeierregisteret for allmennaksjeselskap etter asal § 4-4 første ledd opprettes i et verdipapirregister. Det følger også av vprl § 2-1 første ledd nr 1 at aksjer og tegningsretter i norske allmennaksjeselskaper skal innføres i et verdipapirregister. Kredittilsynet legger til grunn at tillatelse til å være forvalter for investorer i norske allmennaksjeselskaper krever tillatelse etter asal § 4-10 og vprl § 6-3.

Forvaltningsselskapet skal etter vprl § 6-4 føre fortegnelse over andelseierne. Det følger av samme bestemmelse siste ledd at en forvalter kan føres inn i fortegnelsen i stedet for andelseier etter nærmere regler gitt av Kongen. Verdipapirfondets andelseierregister kan også føres i et verdipapirregister. For å kunne være forvalter i et andelseierregister registrert i et verdipapirregister må forvalteren ha tillatelse både etter vprl § 6-4 med tilhørende forskrift i tillegg til vprl § 6-3.

3. *Tillatelse til å være forvalter*

Forvalteren skal etter vprl § 6-4 første ledd være godkjent av Kredittilsynet. Hvem som kan få slik tillatelse må reguleres i forskrift. Kredittilsynet har lang praksis for å godkjenne banker og verdipapirforetak som forvaltere iht asal § 4-10. Gjennomgående er forvalterne som er godkjent iht asal § 4-10 utenlandske foretak, og Kredittilsynet stiller krav om at disse må være underlagt offentlig tilsyn i hjemlandet. Kredittilsynet anser det naturlig at forvaltere som skal godkjennes iht vprl § 6-3 må oppfylle lignende krav. Dette for å hindre at useriøse aktører får tillatelse til å opptre som forvalter, samt for å øke sannsynligheten for at foretaket har et hvitvaskingsregelverk å forholde seg til.

Forvaltningsselskaper for verdipapirfond har etter vprl § 2-7 tredje ledd ikke adgang til å drive annen virksomhet enn verdipapirfondsförvaltning og förvaltning av individuelle porteføljer. Kredittilsynet kan samtykke til virksomhet som har tilknytning til verdipapir-

fondsforvaltningen. Kredittilsynet foreslår derfor at forvaltningsselskaper for verdipapirfond bare skal ha adgang til å påta seg forvalteroppdrag i den utstrekning det har tilknytning til forvaltningen av verdipapirfond eller individuelle porteføljer.

Kredittilsynet har vurdert om foretak som bare har tillatelse til å yte investeringstjenesten markedsføring av finansielle instrumenter, jf vphl § 1-2 første ledd nr 5, skal kunne få tillatelse til å være forvalter i et verdipapirregister. Markedsføring av finansielle instrumenter som en selvstendig investeringstjeneste er en særnorsk ordning. Kredittilsynet antar spørsmålet derfor bare vil være aktuelt for norske verdipapirforetak som bare har tillatelse til å markedsføre finansielle instrumenter. Slike markedsføringsselskap har ikke lovpålagt forsikring som dekker ansvar foretaket kan pådra seg ved utøvelsen av sin virksomhet, jf vphl § 8-13. Kredittilsynet foreslår derfor at verdipapirforetak som bare har tillatelse til å yte investeringstjeneste som nevnt i vphl § 1-2 første ledd nr 5, ikke skal kunne få tillatelse til å være forvalter i et verdipapirregister.

I forslag til forskrift om forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister er det foreslått regulert hvilken dokumentasjon søkere må fremlegge for å få tillatelse til å være forvalter. Det kan reises spørsmål om det er nødvendig å regulere hvilken dokumentasjon foretaket må fremlegge i forbindelse med søknad om tillatelse. Det må legges til grunn at Kredittilsynet vil kreve den nødvendige dokumentasjon av søkere, samt at tillatelse ikke blir gitt med mindre søkerne godtgjør at kravene er oppfylt. Krav til hvilken dokumentasjon som alltid skal vedlegges søknaden kan likevel lette saksbehandlingen. Det foreslås derfor enkelte regler om hvilken dokumentasjon søker må fremlegge i forbindelse med søknaden. Det forutsettes at ytterligere dokumentasjon kan innhentes dersom det er nødvendig for en forsvarlig vurdering og behandling av søknaden.

4. Opplysningsplikt

Opplysninger om eiere av finansielle instrumenter som er innført i Verdipapirsentralen er i praksis lett tilgjengelige for offentlige myndigheter og andre som har krav på opplysninger fra registeret. Kredittilsynet har for eksempel elektronisk tilgang til Verdipapirsentralen og kan hente ut opplysninger om de forskjellige investorenes beholdninger av finansielle instrumenter. Opplysninger om de egentlige innehaverne av finansielle instrumenter registrert på forvalterens konto må hentes hos forvalteren. Offentlige myndigheter kan derfor vanskelig foreta undersøkelser uten at dette blir kjent. Innhenting av informasjon om reell eier som befinner seg hos en forvalter vil i praksis fortone seg annerledes sammenlignet med informasjon som kan hentes direkte ut av verdipapirregisteret, selv om opplysningsplikten rettslig sett er den samme.

4.1 Om hvilke opplysninger og til hvem forvalteren plikter å gi opplysninger

Vprl § 6-3 fjerde ledd pålegger forvalter å gi opplysninger om de reelle eierne i samme omfang og på samme måte som verdipapirregisteret plikter å gi opplysninger etter vprl § 8-2 eller annen lov. *Hvilke opplysninger forvalteren plikter å gi følger av hjemmelsgrunnlaget til den som ber om innsyn.* Vprl § 8-2 første ledd nr 5 gir den som har lovhjemlet krav på opplysninger og opplysningene finnes i et verdipapirregister, rett til å få disse opplysningene fra registeret. Henvisningen i vprl § 6-3 fjerde ledd til § 8-2 innebærer at den som har krav på opplysning om reell eier kan kreve disse av forvalteren.

Hvilke opplysninger som skal fremgå av verdipapirregisteret følger av vprl § 6-8 og forskriften av 21. mai 2003 nr 620 (opplysningsforskriften). I forskriften kapittel 4 er det gitt regler om hvilke opplysninger om innehavere av rettigheter til finansielle instrumenter

registeret skal inneholde. Blant annet skal innehaverens navn, adresse, fødsels- eller organisasjonsnummer og statsborgerskap fremgå. Forvalteren plikter følgelig etter vprl § 6-3 fjerde ledd jf § 8-2 å fremlegge slike opplysninger om reell eier på forespørsel. Det synes derfor ikke nødvendig å regulere nærmere i forskrift hvilke opplysninger og til hvem forvalteren plikter å fremlegge slike opplysninger.

4.2 Om på hvilken måte og i hvilket omfang opplysningene skal gis

Vprl § 8-2 fastsetter ikke regler for hvordan opplysningene som finnes i verdipapirregisteret skal gis. Enkelte av lovgrunnlagene for innsyn i verdipapirregisteret gir veiledning med hensyn til på hvilken måte opplysningene skal gis. For eksempel følger det av lov av 13. juni 1980 nr 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 6-5 og forskrift av 13. desember 1995 nr 1090 om levering av kontrolloppgaver fra forvaltningsselskaper og verdipapirsentralen at verdipapirregisteret ukrevet skal gi ligningsmyndighetene oppgaver over den enkelte investors beholdning av finansielle instrumenter. Henvisningen i vprl § 6-3 fjerde ledd til vprl § 8-2 og annen lov innebærer at forvalteren har plikt til å utlevere opplysningene om reell eier på samme måte som verdipapirregisteret. Når det gjelder oppgaver som skal gis uoppfordret til offentlige myndigheter, for eksempel oppgaver over den enkelte investors beholdning av finansielle instrumenter, kan det være en fordel at disse gis samlet. Kredittilsynet foreslår derfor at forvalteren skal gi slike opplysninger til offentlige myndigheter gjennom det verdipapirregisteret han har konto hos. For ligningsmyndighetene vil en slik regel innebære at oppgaver om de enkelte investorenes beholdninger av finansielle instrumenter fortsatt vil sendes fra Verdipapirsentralen, selv om også norske investorer skulle registrere sitt innehav av obligasjoner gjennom en forvalter. I tilfeller hvor måten opplysninger om reell eier skal utleveres på ikke følger av det enkelte hjemmelsgrunnlaget, foreslår Kredittilsynet at forvalter skal gis en rimelig frist til å fremlegge opplysningene på den måten som i det enkelte tilfellet anses hensiktsmessig. Det vises her til utkastet til forskrift § 4.

4.3 Spørsmål om forvalteres undersøkelsesplikt og om forvalter skal føre fortegnelse med opplysninger om reell eier

Forvalterens oppdragsgiver er ikke nødvendigvis den reelle eieren av de finansielle instrumentene oppdraget omfatter. Forvalterens plikt til å gi opplysninger om reell eier gjelder selv om det er flere ledd av forvaltere frem til den reelle eieren. For å sikre at forvalteren kan overholde opplysningsplikten etter norsk lov, bør forvalter derfor pålegges å undersøke om oppdragsgiveren er den reelle eieren. Hvor oppdragsgiveren ikke er den reelle eier, bør forvalteren ta rede på hvem den reelle eieren er. Dersom identiteten til reell eier ikke lar seg avdekke, vil ikke forvalteren kunne overholde sin opplysningsplikt. Det foreslås derfor at forvalteren i slike tilfeller må avslutte forvalteroppdraget. Manglende overholdelse av opplysningsplikten kan også medføre at Kredittilsynet inndrar tillatelsen til å være forvalter, jf utkastet § 5. Regler om forvalterens undersøkelsesplikt er inntatt i forslag til forskrift § 3.

Neste spørsmål er om forvalteren skal pålegges å føre en fortegnelse over opplysninger om oppdragsgiver og reell eier. I forslaget til forskrift om forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister, er det foreslått en plikt for forvalter til å registrere opplysninger om oppdragsgiver og reell eiers identitet og innehav av verdipapirfondsandeler. Tanken er at opplysninger om reell eier kan fremlegges raskere dersom forvalteren til enhver tid besitter oppdaterte opplysninger. Rask tilgang på informasjon om reelle eiere som befinner seg hos forvalter er viktig for å gjøre forskjellen mellom direkteregistrering og forvalterregistrering mindre. Videre vil forvalteren kunne avdekke problemer med å innhente opplysninger om den reelle eieren før noen ber om innsyn i opplysningene. Opplysninger om oppdragsgiver vil forvalteren i egen interesse holde oppdatert, blant annet for å kunne skille de forskjellige

oppdragsgivernes porteføljer av finansielle instrumenter atskilt. Kredittilsynet foreslår likevel at forvalteren skal føre fortegnelse med opplysninger om oppdragsgiver. I tilfeller hvor oppdragsgiver også er reell eier, innebærer kravet at forvalteren til enhver tid besitter informasjon om reell eier.

I mange tilfeller er forvalters oppdragsgiver ikke er den reelle eier, fordi oppdragsgiveren også er en forvalter (nominee/custodian). Det kan være opptil flere ledd med forvaltere. I slike tilfeller kan det være problematisk for forvalteren som er godkjent iht verdipapirregisterloven å til enhver tid ha oppdaterte opplysninger om den reelle eier. Kredittilsynet har foreslått at forvalter skal ta rede på hvem reell eier er før oppdraget inngås, se utkastet § 3. Hvor det ikke lar seg gjøre å avdekke identiteten til den reelle eieren, plikter forvalter å avstå fra oppdraget, jf utkastet § 3 tredje ledd. Det kan derfor reises spørsmål ved om et krav om oppdaterte opplysninger om reell eier hos forvalteren er nødvendig av hensyn til å avdekke problemer med å innhente opplysninger om reell eier.

Oppdaterte og riktige opplysninger vil være avhengig av at samtlige forvaltere melder fra om endringer i beholdninger og eventuelle kundeforhold til forvalteren som er godkjent etter verdipapirregisterloven. Oppdaterte og korrekte opplysninger er nødvendige for å oppfylle opplysningsplikten etter vprl § 6-3. Det kan tenkes at forvalteren som er godkjent etter verdipapirregisterloven derfor ville måtte kontrollere opplysningene ved krav om innsyn fra norske myndigheter eller andre som har krav på informasjon. På denne bakgrunn bør det derfor vurderes om det er hensiktsmessig å pålegge forvalter plikt til å føre en oppdatert fortegnelse over opplysninger om reell eier.

Forvalter har plikt til å gi opplysninger om reell eier uavhengig av en plikt til å registrere opplysninger om reell eier. Alternativet til å pålegge forvalter å føre register over opplysninger om reell eier, er å overlate til forvalteren selv å avgjøre hvordan han må innrette seg for å kunne overholde opplysningsplikten til enhver tid. Klarer ikke forvalteren å fremskaffe korrekte opplysninger om reell eier til riktig tid, har Kredittilsynet adgang til å sperre forvalterkontoen i verdipapirregisteret, jf vprl § 6-4, samt å trekke tillatelsen til å være forvalter tilbake. Forvalteren bør derfor selv ha interesse av å innrette seg slik at opplysningsplikten til enhver tid kan overholdes. Forvaltere som har plikt til å rapportere opplysninger om reelle eier til offentlige myndigheter, for eksempel til skattemyndighetene, vil måtte innrette seg slik at de aktuelle opplysningene foreligger på tidspunktet for den aktuelle rapporteringen. I praksis kan det vise seg at forvalteren vil måtte innrette seg med et register for å kunne klare å oppfylle opplysningsplikten.

Til forskjell fra forslaget til forskrift om forvalterregistrering i verdipapirfonds andelseierregister, foreslår Kredittilsynet under noe tvil ikke regler om at forvalteren plikter å registrere opplysninger om reell eier. I stedet foreslås det at forvalteren må innrette seg slik at han juridisk og praktisk har tilgang til opplysninger om reell eier som han plikter å fremlegge etter vprl § 6-3. Dette er i samsvar med vilkåret Kredittilsynet stiller for tillatelse for å være forvalter iht asal § 4-10. Kredittilsynet har foreslått at dersom ikke fristen til å fremlegge opplysninger fremkommer av hjemmelsgrunnlaget for innsynsretten, skal opplysningene fremlegges innen rimelig tid. Forvalteren må derfor ta høyde for de ulike fristene når han inngår avtaler med sine oppdragsgivere om opplysninger om reelle eiere.

3.4 Om oppbevaringsplikt

Forskriftshjemmelen i vprl § 6-3 fjerde ledd gir departementet kompetanse til å gi nærmere regler om forvalterens oppbevaringsplikt. Etter vprl § 6-6 gir regler om retting og sletting av

opplysninger fra verdipapirregisteret. Det følger av bestemmelsen at registeret kan slette opplysninger som åpenbart er uten betydning, samt at slike opplysninger skal oppbevares i minst 10. Opplysninger som ikke er slettet finnes i registeret. På tilsvarende måte foreslår Kredittilsynet at forvalter må oppbevare opplysninger i minst 10 år.

6. *Tilbakekall og sanksjoner*

6.1 *Tilbakekall av tillatelse til å være forvalter*

Departementet kan gi forskrift om tilbakekall av godkjenning av forvalter, jf vprl § 6-3 første ledd. Kredittilsynet foreslår at tillatelsen kan trekkes tilbake dersom forvalteren ikke oppfyller de krav eller overholder pliktene som han er pålagt eller følger av lov eller forskrift.

6.2 *Sanksjoner ved manglende overholdelse av plikter*

Etter vprl § 6-4 kan Kredittilsynet kreve kontoen sperret dersom noen forvalter en forvalterkonto uten godkjenning, herunder dersom godkjenningen er trukket tilbake. Tilsvarende gjelder dersom forvalteren ikke oppfyller sin plikt til å gi opplysninger iht vprl § 6-3. Finansdepartementet foreslo i Ot prp nr 39 (2001-02) at det skulle lages nærmere regler om sanksjoner for forvaltere som ikke overhold opplysningsplikten. Forslaget til forskriftshjemmel om sanksjoner ble imidlertid ikke fulgt opp i lovteksten. Følgelig foreligger det ikke hjemmel til å gi nærmere bestemmelser om for eksempel tvangssalg eller tvangsmulkt ved manglende overholdelse av opplysningsplikten.

7. *Økonomiske og administrative konsekvenser*

Forskriften innebærer ikke økte kostnader eller betydelig merarbeid for Kredittilsynet eller andre offentlige myndigheter. Foretak som har tillatelse til å være forvalter i medhold av asal § 4-10 har allerede i kraft av loven plikt til å fremlegge opplysninger om reell eiers identitet.

III. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

Til § 1

Bestemmelsen slår fast at forskriften gjelder for forvalterregistrering i verdipapirregister som har tillatelse etter verdipapirregisterloven. For å gjøre det helt klart at forskriften begrenses av reglene i annen lovgivning, herunder reglene om forvalterregistrering i allmennaksjeloven, foreslås dette presisert i bestemmelsen om forskriftens virkeområde.

Til § 2

Definisjonen av forvalter samsvarer med vprl § 6-2 første ledd første pkt. Bestemmelsen angir hvilke foretak som kan få tillatelse til å være forvalter i et verdipapirregister av Kredittilsynet. Kretsen av norske foretak som kan få tillatelse til å være forvalter er alle underlagt tilsyn av Kredittilsynet. For utenlandske foretak er det et krav om at det er underlagt offentlig tilsyn. Det er naturlig å legge til å grunn at søkere må fremlegge dokumentasjon på at foretaket er underlagt tilsyn. Foretak som etter hjemlandets rett er underlagt taushetsplikt uavhengig av om foretakets kunde samtykker til at opplysninger blir gitt, bør ikke få tillatelse til å være forvalter i verdipapirregisteret. Det foreslås derfor som vilkår for at slik tillatelse kan gis at hjemlandets rett ikke er til hinder for at forvalter gir opplysninger til den som med hjemmel i lov eller forskrift kan kreve opplysninger fra forvalteren.

I bestemmelsens annet ledd tilsvarer § 3 annet ledd i forslag til forskrift om forvalterregistrering av verdipapirfonds andelseierregister. Hensikten med å innføre krav til hvilken dokumentasjon som må vedlegges søknaden er å forenkle behandlingen av søknaden.

Til § 3

Når Kredittilsynet i dag godkjenner forvaltere etter asal § 4-10 stilles det vilkår om at forvalter innhenter samtykke fra oppdragsgivere og reelle eiere for hvert lag av forvaltere til at forvalter kan utlevere opplysninger som omtalt i asal § 4-10 fjerde ledd. Kredittilsynet foreslår i utkastet § 3 første ledd en generell plikt for forvalter til å innhente forhånds-samtykke til å utlevere opplysninger i medhold av vprl § 6-3 fjerde ledd. På denne måten kan forsinkelser som følge av at forvalteren må innhente samtykke i hvert enkelt tilfelle unngås. I tillegg gjøres oppdragsgiveren oppmerksom på forvalterens opplysningsplikt. Dersom oppdragsgiveren ikke gir et slikt forhåndssamtykke, foreslås det at forvalteren ikke kan påta seg forvalteroppdraget.

I bestemmelsens annet ledd er det foreslått at forvalteren skal føre fortegnelse over oppdragsgiver. Opplysningene som skal registreres er hentet fra opplysningsforskriften § 9. I tillegg er det foreslått at forvalteren må føre oversikt over hvilke finansielle instrumenter som tilhører oppdragsgiveren. Plikten til å registrere opplysninger om oppdragsgiver gjelder uavhengig av om oppdragsgiveren er reell eier av de finansielle instrumentene. Finansielle instrumenter som tilhører forvalteren kan ikke være registrert på forvalterkontoen i verdipapirregisteret, jf vprl § 6-3 annet ledd, men forvalter kan ha flere oppdragsgivere.

Forvalter har opplysningsplikt om reell eier, jf vprl § 6-3 fjerde ledd. Det foreslås derfor i utkastet § 3 tredje ledd at forvalter må undersøke om oppdragsgiveren er reell eier av de finansielle instrumentene oppdraget omfatter. Hvor oppdragsgiveren ikke er reell eier av de finansielle instrumentene, må forvalter ta rede på hvem de(n) reelle eieren(e) er. Plikt til å ta rede på hvem den reelle eieren vil på tidlig tidspunkt avdekke om forvalteren har problemer med å overholde opplysningsplikten. Dersom forvalter ikke klarer å finne ut hvem den reelle eieren er, må ha avslutte forvalteroppdraget for å unngå å misligholde sin opplysningsplikt. Det er derfor foreslått at forvalter plikter å avslutte forvalteroppdraget dersom det ikke lar seg gjøre å finne ut hvem den reelle eieren er. Tilsvarende foreslås dersom reell eier nekter å gi forhåndssamtykke til at forvalteren kan utlevere opplysninger i samsvar med vprl § 6-3 fjerde ledd og forskriften her.

Det kan være flere lag med forvaltere. Forvalteren som har tillatelse til å ha forvalterkonto i et norsk verdipapirregister må derfor sikre seg juridisk adgang til å få opplysninger om den reelle eier selv om opplysningene må hentes gjennom flere ledd. Det overlates dermed til forvalteren å avgjøre hvordan han må innrette seg praktisk og rettslig for å kunne overholde opplysningsplikten. Forvaltere som besitter eller plikter å fremskaffe opplysninger om reell eier, og som må uoppfordret gi oppgaver over slike opplysninger til offentlige myndigheter, må dermed sikre at de har slike opplysninger selv eller har tilgang til dem. Klarer ikke forvalteren å fremskaffe de aktuelle opplysningene om reell eier, kan Kredittilsynet trekke tillatelsen til å være forvalter tilbake, eller med hjemmel i vprl § 6-4 frata forvalteren retten til å disponere over kontoen i verdipapirregisteret.

Opplysningene om forvalteroppdraget, oppdragsgiver og reell eier plikter å forvalteren å oppbevare i 10 år. Kravet til oppbevaring samsvarer med verdipapirregisterets plikt til å oppbevare slettede opplysninger, jf vprl § 6-6.

Til § 4

Bestemmelsen slår fast at forvalter har opplysningsplikt om den som har krav på opplysninger om reell eier i eller i medhold av lov. Plikten til å gi opplysninger følger allerede av vprl § 6-3

fjerde ledd, men for fullstendighetens skyld gjentas plikten her i forskriften. For tilfeller hvor det ikke følger av hjemmelsgrunnlaget for rett til innsyn innen hvilken frist opplysningene skal gis, fastsetter bestemmelsen at forvalter skal gis en rimelig frist. Ved fastsettelsen av fristen skal det blant annet tas hensyn til hvor store mengder opplysninger det bes om, om det er aktuelle eller historiske data. I tillegg bør det tas hensyn til hvilken tidssone forvalteren befinner seg i, samt på hvilken måte forvalteren skal forelegge de aktuelle opplysningene.

I bestemmelsens annet ledd er det foreslått at forvalteren skal fremlegge opplysningene elektronisk eller skriftlig, beroende på hva den som har rett til innsyn foretrekker. Med elektronisk menes her datafiler eller over Internett eller lignende. I annet ledd er det foreslått at forvalteren skal sende opplysninger om reell eier til offentlige myndigheter via verdipapirregisteret. Dette vil bare gjelde for opplysninger som skal sendes offentlige myndigheter uoppfordret, slik som for eksempel oppgaver over den enkelte investors beholdning av finansielle instrumenter som skal sendes til ligningsmyndighetene. Opplysninger som offentlige myndigheter og andre krever i andre tilfeller hentes hos forvalteren direkte.

I bestemmelsens tredje ledd er det foreslått at forvalterens plikt til å gi opplysninger ikke opphører selv om forvalteroppdraget er opphørt. En investor kan på denne måten ikke hindre innsyn i eierforholdene ved å avslutte avtaleforholdet med forvalteren. Tilsvarende er det foreslått at forvalterens opplysningsplikt består også etter at tillatelse til å være forvalter i verdipapirregisteret er trukket tilbake av Kredittilsynet eller levert tilbake av forvalteren.

Til § 5

Dersom forvalter ikke oppfyller kravene til å være forvalter, for eksempel ikke lenger er underlagt tilsyn, kan Kredittilsynet trekke tillatelsen tilbake. Tilsvarende gjelder dersom forvalter ikke fremlegger opplysninger om reell eier.

Til § 6

Forskriften kan tre i kraft fra det tidspunkt Finansdepartementet bestemmer. Det antas ikke å være behov for overgangsregler.

IV. FORSLAG TIL FORSKRIFTSTEKST

FORSKRIFT OM FORVALTERREGISTRERING I VERDIPAPIRREGISTER FOR FINANSIELLE INSTRUMENTER

Fastsatt av Finansdepartementet dd.mm.200å med hjemmel i lov av 5. juli 2002 nr 64 om registrering av finansielle instrumenter(verdipapirregisterloven) § 6-3 første og fjerde ledd.

I

§ 1 Forskriftens virkeområde

Forskriften gjelder forvalterregistrering av finansielle instrumenter som er innført i verdipapirregister som nevnt i lov av 5. juli 2002 nr 64 om registrering av finansielle instrumenter (verdipapirregisterloven) § 1-3.

Begrensninger i adgangen til forvalterregistrering kan følge av lov eller av verdipapirregisterets egne regler.

§ 2 Tillatelse til å være forvalter i et verdipapirregister

Forvalter er foretak som på vegne av to eller flere oppdragsgivere har konto i eget navn i et verdipapirregister. Tillatelse til å være forvalter kan gis av Kredittilsynet til

- a) banker,
- b) sparebanker,
- c) verdipapirforetak, med unntak av verdipapirforetak som bare har tillatelse til å utøve tjeneste som nevnt i lov av 19. juni 1997 nr 79 om verdipapirhandel § 1-2 første ledd nr 5,
- d) forvaltningsselskap for verdipapirfond og
- e) verdipapirregistre.

Foretak som nevnt hjemmehørende i utlandet kan få tillatelse til å være forvalter dersom foretaket er underlagt betryggende offentlig tilsyn i hjemlandet, og hjemlandets rett ikke er til hinder for at forvalter kan gi opplysninger om sin oppdragsgiver eller reell eier av finansielle instrumenter forvalteroppdraget omfatter. Kredittilsynet kan stille vilkår for tillatelsen.

Vedlagt søknad fra utenlandske søkere om godkjenning som forvalter skal det følge en erklæring fra hjemlandets tilsynsmyndighet som viser at søker har konsesjon som bank, verdipapirforetak, verdipapirregister eller forvaltningsselskap for verdipapirfond og er underlagt tilsyn av vedkommende myndighet. Det skal også vedlegges en erklæring fra tilsynsmyndigheten eller en advokat som praktiserer i vedkommende jurisdiksjon hvor det bekreftes at det etter hjemlandets lovgivning ikke er noe i veien for at forvalteren forplikter seg til å gi opplysninger som kan bli krevd om reell eier. Dersom erklæringene ikke er avgitt på et skandinavisk språk eller engelsk, må søkeren vedlegge autoriserte oversettelser til norsk eller engelsk.

Forvaltningsselskap for verdipapirfond kan bare påta seg forvalteroppdrag i den utstrekning det har tilknytning til forvaltningen av verdipapirfond eller en individuell portefølje.

§ 3 Forvalters plikt til å undersøke og registrere opplysninger om oppdragsgiver

Forvalter skal innhente oppdragsgiverens forhåndssamtykke til at forvalter kan gi opplysninger i medhold av verdipapirregisterloven § 6-3 fjerde ledd og forskriften her før forvalteroppdraget inngås. Dersom oppdragsgiver nekter å gi slikt forhåndssamtykke kan forvalteren ikke påta seg forvalteroppdraget.

Forvalter skal til enhver tid ha oversikt over følgende opplysninger om oppdragsgiver:

- a) navn og adresse,
- b) fødselsnummer eller organisasjonsnummer,
- c) statsborgerskap eller registreringsland for juridiske personer,
- d) hvilke finansielle instrumenter som tilhører hver enkelt oppdragsgiver og
- e) ligningsadresse for personer eller foretak som ikke er skattepliktige i Norge og kildeskattprosent dersom denne skal avvike fra den generelle prosentsats som blir registrert i verdipapirregisteret på grunnlag av adresse/ligningsadresse.

Forvalter skal ved inngåelse av forvalteroppdrag undersøke om oppdragsgiveren er den reelle eier av de finansielle instrumentene forvalteroppdraget omfatter. Dersom oppdragsgiver ikke er den reelle eier, skal forvalter undersøke hvem den reelle eieren er, og påse at han har rettslig og praktisk adgang til opplysninger om den reelle eier. Dersom det ikke lar seg gjøre å ta rede på hvem den reelle eieren er kan forvalter ikke opprettholde forvalteroppdraget.

Forvalter plikter å oppbevare alle opplysninger om forvalteroppdrag, oppdragsgiver og reelle eiere i 10 år.

§ 4 Forvalters opplysningsplikt

Forvalter plikter å gi opplysning til den som med hjemmel i eller i medhold av lov har rett til slike opplysninger fra verdipapirregisteret.

Dersom ikke fristen fremkommer av eller i medhold av hjemmelsgrunnlaget for rett til opplysninger om reell eier, skal forvalter gis en rimelig frist til å fremlegge opplysningene. Fristen fastsettes under hensyntagen til blant annet omfanget av opplysningene som kreves utlevert, samt om det gjelder aktuelle eller historiske forhold.

Forvalter skal gi opplysninger om reell eier elektronisk eller skriftlig etter den som ber om opplysningenes valg, med mindre noe annet følger av eller i medhold av hjemmelsgrunnlaget for rett til opplysninger. Forvalter skal gi opplysningene på den måte som følger av eller i medhold av hjemmelsgrunnlaget for rett til å få opplysninger om reell eier. Forvalter plikter å fremlegge opplysninger om reell eier som ukrevet skal gis til offentlige myndigheter via verdipapirregisteret.

Plikten til å gi opplysninger opphører ikke selv om forvalteroppdraget er avviklet eller forvalter har gitt avkall på eller er fratatt retten til å være forvalter i verdipapirregisteret.

§ 5 Tilbakekall av tillatelse til å være forvalter

Kredittilsynet kan trekke tillatelse til å være forvalter tilbake dersom forvalter ikke oppfyller de krav som blir stilt for tillatelsen i eller i medhold av lov. Tillatelsen kan trekkes tilbake dersom forvalter anses som uskikket, herunder som følge av grov eller gjentatt overtredelse av de plikter som følger av eller i medhold av lov.

II

§ 6 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft dd.mm.200å.